

1. mai 2009. Krigskirkegården – tale kransnedleggelse.

Kjære russiske representanter.
Øvrige frammøtte.

Igjen er det tid for å samles her på Krigskirkegården på Ørin for å hedre minnet til de som ga sitt liv i et fremmed land i kampen mot nazismen.

2. verdenskrig fra 1939 til 1945 var et forferdelig Ragnarokk. I omfang har aldri noen krig vært større – aldri har summen av menneskelige lidelser vært høyere:

- Tapstallene i seg selv passerte 50 millioner mennesker. Av disse var om lag halvparten fra det daværende Sovjetunionen. Ca. 10 000 var norske borgere.
- Krigen foregikk over tre verdensdeler med deltakere fra alle verdensdeler.
- Antall sårede / skadde mentalt, fysisk eller begge deler er det ingen som har den totale oversikten over. Antallet er enormt.
- De fysiske ødeleggelsene i flere verdensdeler, men mest og verst i Europa, var forsiktig sagt kolossale. Mange 10 – talls millioner mennesker mistet alt de eide. Store deler av vår verdensdel var fullstendig rasert og lå i ruiner.
- Den økonomiske og sosiale utviklingen var satt mange år tilbake. De menneskelige lidelsene var enorme. Det var ikke lett å tro på framtida.

Vi skal minne hverandre i dag på at denne fullstendige katastrofen helt og holdent var menneskeskapt. Dette var ingen naturkatastrofe som ramlet ned over en uforberedt verden.

2. verdenskrig ble derimot bevisst drevet fram av noe av det mest perverterte politiske tankegods verdenshistorien kjenner: Den militaristiske og udemokratiske, svarte Fascismen og i sær i sin tyske variant nazismen hadde gjennom år fått utvikle seg i store og tunge europeiske land. 2. verdenskrig var Adolf Hitlers krig – det var nasjonalosialismens krig.

2. verdenskrig var altså en villet krig. Etter tradisjonell nazistisk oppfatning er krig ” politikk med andre våpen ” – politikk i sin ytterste konsekvens. Krig er noe uunngåelig, og i noen tilfelle direkte ønskelig. Krig og vold – som vi vet - forherliges og glorifiseres under fascismen.

Adolf Hitlers mål var Tusenårsriket, det såkalte 3. riket, arvtakeren etter det klassiske Romerriket og Middelalderens tysk – romerske keiserrike. Intet mindre var målet: Et rasismebasert diktatur under tysk ledelse.

Denne menneskeskapte galskapen måtte stoppes. Dette krevde de tyngste offer – av stater og unioner, av politiske og militære ledere og apparater – og til syvende og sist av alminnelige enkeltmennesker. Det er alltid de – vi - som må bære de tyngste byrdene.

Intet land ofret mer i kampen mot de tyske tusenårsdrømmene enn det daværende Sovjetunionen. Nesten hver andre drepte i 2. verdenskrig kom derfra, i alt 24 millioner mennesker: Det var soldater og sivilbefolkning, det var kvinner og barn som gav sine liv i sitt eget raserte heimland eller som her hos oss: langt utenfor sine egne trakter. Det var slik de

møtte sin skjebne: Rått, brutalt, tilfeldig og urettferdig sett med det enkelte menneskes perspektiv.

De unge russere og ukrainere som la igjen sine liv her ga det største offer noe menneske kan gi – sitt eget liv. For dem selv og for deres kjære måtte det fortone seg fullstendig meningsløst å bli avkrevd slike offer.

Jeg tror likevel det er i dette perspektivet vi skal og må lete etter det meningsfylte, hvor brutalt det enn kan være. De som ligger her ga sine liv, sammen med millioner av mennesker verden over, i kampen mot en redselsfull fiende, en fiende med det mest nedrige menneskesyn vår historie kjenner. Dette store, verdensomspennende generaloppgjøret mot nazismen og fascismen *måtte* vinnes! Alle krefter måtte forenes i denne kampen. Alternativet var rett og slett umulig.

Derfor ble det altså nødvendig for millioner - titalls millioner – mennesker fra en rekke land å gi alt de hadde for å kunne beseire den enorme trusselen datiden stod overfor. *Det* er det meningsfylte i dette, men da må vi altså opp på et makroperspektiv. Da blir det enkelte menneskeliv lite har historien gjentatte ganger vist oss.

Slik blir et lite land og en liten by i utkanten av Europa et ledd i det internasjonale maktspeillet. Slik finner noen unge mennesker fra et fjernt utland sin fredfylte grav i et for dem fullstendig fremmed land langt fra de heimlige trakter. De er disse menneskers ultimate offer vi minnes her i dag. Det er denne bakgrunnen vi ikke har lov til å glemme.

Det er svært symbolsk og særdeles riktig at denne minnemarkeringen er lagt nettopp til 1. mai, Arbeiderbevegelsens gamle internasjonale solidaritetsdag, som vel er årets mest internasjonale dag. Derfor er det også svært riktig at Arbeidernes Musikkorps spiller de to lands nasjonalsanger og Internasjonalsangen her i dag. Verden i dag trenger mer samhold nasjonene i mellom, ikke mindre!

Verdal kommune takker representantene for den russiske ambassaden, som jevnlig er representert ved denne anledningen. Verdal kommune takker også 1. maikomiteen, som hvert år står bak denne høytideligheten. Verdal kommune setter pris på lokalbefolkningens årvisse deltakelse.

Det er med den dypeste respekt jeg legger ned en blomsterhilsen fra kommunen for å hedre de som ga sine liv for vår frihet.

Takk for oppmerksomheten.